

tvorí jádro specifického pojetí sociologie v Bulharsku, prokázala (podle názoru bulharských sociologů) plně svoji heuristickou funkci a umožňuje racionální orientaci ve složitosti sociální jevů.

Přes řadu úspěchů v rozvoji obecné sociologie poukazují bulharští soudruzi dále na nutnost „rozpracování a obohacování kategoriálního aparátu sociologie, dosažení většího stupně jednoty v chápání základních sociologických pojmů, kategorií a koncepcí, na nutnost odhalování a analýzy sociologických zákonů fungování a rozvoje socialistické společnosti i mechanismů působení těchto zákonů“. Analýza obecných, koncepčních problémů v těsné souvislosti s řešením aktuálních společenských úloh z hlediska upevňování a dynamiky socialistického zřízení tvoří jádro stranickosti sociologie v současných podmínkách, základ uplatňování „tvořivé kritické funkce sociologie, která je jednou z jejích základních praktických funkcí“.

Celé jednání jubilejního zasedání Bulharské sociologické asociace ukázalo, jak náročné cíle si bulharští sociologové v nejbližším období kladou a s jakou odpovědností a kritickou náročností k nim přistupují. Bylo též dokladem péče, kterou Bulharská komunistická strana sociologii věnuje, i cílevědomého využívání specifických možností sociologie v rozvoji stranické práce i sociálního řízení. Udělení Řádu Bulharské lidové republiky Bulharské sociologické asociaci je z tohoto hlediska především výrazem skutečnosti, že úsilí bulharských sociologů má pozitivní výsledky a nalézá též pozitivní sociální odezvu.

Jiří Linhart

Vědecké kolegium filozofie a sociologie ČSAV o vědeckém ateismu

Na zasedání vědeckého kolegia filozofie a sociologie ČSAV v červnu 1984 proběhla ideová diskuse k problematice a úrovni vědeckého ateismu v ČSSR, které se kromě členů kolegia zúčastnili rovněž přizvaní hosté ze zainteresovaných vědeckých a vysokoškolských pracovišť. Podkladem pro jednání, které zahájil místopředseda vědeckého kolegia doc. dr. F. Charvát, DrSc., byly analytické materiály *K problematice a úrovni vědeckého ateismu* (připravil dr. I. Hodovský, CSc., ředitel Ústavu pro výzkum společenského vědomí a vědeckého ateismu ČSAV v Brně) a *Úroveň, problémy a úkoly rozvoje vědeckého ateismu v ČSSR s přihlédnutím k vysokým školám* (připravil prof. dr. T. Halečka, DrSc., vedoucí katedry marxisticko-leninské filozofie a vědeckého ateismu UPJŠ v Prešově), vypracované na žádost kolegia. Oba autoři charakterizovali celou problematiku a zdůraznili její nejdůležitější momenty.

Dr. I. Hodovský, CSc. v úvodu svého vystoupení upozornil na posun v zaměření výzkumu v oblasti vědeckého ateismu v této pětiletce a jeho těsnější vazbu na aktuální současné problémy a otázky. Informoval o stavu a perspektivách výzkumu sekularizace, který brněnský Ústav pro výzkum společenského vědomí a vědeckého ateismu ČSAV realizoval ve spolupráci s Ústavem pro výzkum veřejného mínění při Federálním statistickém úřadu v Praze. Zmíněný výzkum se bude po pěti letech opakovat. V samotné kritice náboženství rozlišujeme modernizační tendence, včetně soudobé apologetiky. V oblasti boje s klerikálním antikomunismem přihlížíme k novým tendencím politizace náboženství, která má v soudobém světě dvojitý charakter — na jedné straně tradiční, konzervativní, spjatý s podstatou kapitalistické společnosti, na druhé straně se zde uplatňuje protikapitalistická, levicová kritika společnosti, známá zejména v Latinské Americe a v některých projevech světového mírového hnutí. Své vystoupení uzavřel poznámkou o potřebě skutečně kvalifikované, zasvěcené vědeckoateistické výchovy a propagandy.

Prof. dr. T. Halečka, DrSc. charakterizoval stav a úroveň mezinárodní spolupráce socialistických zemí v oblasti vědeckého ateismu a upozornil na některé rozdíly a odlišnosti v přístupech a koncepcích jednotlivých socialistických zemí. Podtrhl, že nejasnosti v pojetí vědeckého ateismu trvají i u nás. Jeho rozpracování se neobejde bez interdisciplinární spolupráce vědeckého ateismu s dalšími vědními oblastmi a obory. V závěru příspěvku položil důraz na skutečnou jednotu vědeckoateistického působení a výchovy k vědeckému světovému názoru.

Dr. J. Zouhar, CSc. v diskusi upřesnil některé problémy mezinárodní spolupráce v oblasti vědeckého ateismu a dotkl se otázky přípravy vědeckých kádrů v daném oboru.

Prof. dr. I. Hruža, DrSc. se zaměřil na interdisciplinární spolupráci vědeckého komunismu s vědeckým ateismem, zejména v oblasti boje s klerikálním antikomunismem. V souvislosti s uváděnými charakteristikami poklesu religiozity upozornil na některé formy, v nichž se náboženství snaží působit v podmínkách naší společnosti. V této souvislosti vyvstala otázka skutečného docenění vědeckoateistické výchovy

v práci funkcionářů společenských organizací a sborů pro občanské záležitosti, včetně emotivních podnětů pro utváření vědeckého světového názoru.

Spolupráci vědeckého ateismu s dalšími disciplínami, zejména politickou ekonomikou, ekologií, vědou o státu a právu, se zabýval dr. ing. F. Kutta, DrSc. Upozornil na nedostatky ve vědeckoateistické propagandě a zdůraznil potřebu i v této oblasti urychlit přechod od vědeckého výzkumu ke společenské praxi.

Prof. dr. V. Ráb, CSc. se zabýval součinností vědeckého ateismu s ostatními vědními obory, zejména s historií. Dále se věnoval problematice vztahu religiozity a migrace a otázkám světonázorové výchovy mládeže v rodinách.

Dr. R. Steindl, CSc. zdůraznil význam pozitivního rozpracování etické problematiky. Připomněl potřebu sociologického rozboru péče socialistického státu v oblasti občanských obřadů a nutnost zkvalitnění propagandy ve sdělovacích prostředcích.

Doc. dr. M. Huláková, DrSc. se zabývala otázkami mezioborové syntézy jako výsledku teoretického zkoumání, která se stává východiskem pro praktická řešení problémů. Připomněla, že utváření světového názoru probíhá v těsné vazbě s hledáním smyslu života. Ocenila tu část předložených materiálů, zdůrazňující potřebu prohloubení metodologických otázek sociologického výzkumu religiozity a ateismu.

Přechodu poznatků z oblasti teoretického výzkumu do výchovy a propagandy se věnoval prof. dr. M. Zigo, CSc. Vyslovil se rovněž pro výzkum sborů pro občanské záležitosti a zabýval se otázkami uplatnění absolventů vysokoškolského studia oboru vědecký ateismus.

Na sepětí náboženské ideologie s ideologií a politikou současného amerického imperialismu jako na příklad splynutí náboženské apologetiky s apologetikou světskou poukázal doc. dr. M. Maršík, CSc. Zdůraznil rovněž potřebu teoretického zkoumání problémů konce života z hlediska společenských věd.

Člen korespondent ČSAV M. Matouš se zabýval dvěma funkcemi náboženství — světonázorovou a politicko-ideologickou. V naší propagandě je třeba více počítat s tím, že klerikalismus využívá primitivní, tradiční formy působení, a proto je nutné ještě zvýraznit boj proti politicko-ideologické funkci a ukázat skutečnou podstatu a povahu náboženských svobod v kapitalistických zemích.

Na závěr diskuse, která ocenila úroveň předložených materiálů, konstatovala vzešlé oboru a současně upozornila na řadu dosud nedostatečně analyzovaných jevů, vystoupili ss. Hodovský a Halečka. Zodpověděli dotazy z diskuse a vyjádřili některé náměty pro vědeckou práci v příštím období.

Ideovou diskusi uzavřel předseda kolegia člen korespondent Ladislav Hrzal a vědecké kolegium filozofie a sociologie ČSAV přijalo usnesení, které mimo jiné ukládá předat podkladové analytické materiály příslušným stranickým a státním orgánům, věnovat větší pozornost ateistické problematice ve Filozofickém a Sociologickém časopisu a konzultovat možnosti a realizovat opatření k prohloubení jednotného řízení a koordinace v oboru vědecký ateismus.

Miroslav Foret

Seminář k problematice koordinace sociálního rozvoje mezi ústředně řízeným průmyslem a orgány státní správy

Seminář s tímto programovým zaměřením, který se konal ve dnech 10. a 11. 4. 1984 v Ostravě, se uskutečnil na základě spolupráce sekce sociologie práce, průmyslu a podniku Československé sociologické společnosti, ostravské pobočky Československé sociologické společnosti a závodní pobočky ČSVTS Výzkumného ústavu palivoenergetického komplexu v Ostravě. Jeho posláním bylo shrnutí doposud získaných poznatků a zkušeností týkajících se současného stavu a perspektivních možností účinnějšího propojení plánovitého řízení sociálního rozvoje odvětvově řízených organizací se sociálním rozvojem měst a územních celků. Tomuto zaměření semináře odpovídalo jak složení jeho účastníků, tak tematické zaměření připravených referátů a příspěvků, které zahrnovaly vedle teoretických a metodologických přístupů k dané problematice i přístupy empirické a aplikační.

V úvodním slově Jaroslava Rosy, náměstka ředitele Výzkumného ústavu palivoenergetického komplexu, Praha, byl zdůrazněn význam řešení této problematiky v souvislosti s procesy intenzifikace ekonomického rozvoje a se zdokonalováním mechanismu jeho plánovitého řízení. V průběhu prvního dne jednání byly předneseny referáty týkající se zejména odvětvových přístupů k dané problematice.

Referát M. Illnera (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha) byl zaměřen na teoretickou analýzu pojmu *vztah podnik a okolí* a na specifikaci možností jednotlivých společenskovedních disciplín (sociologie podniku, sociologie organizace, socio-